

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 20.12.2011
KOM(2011) 902 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Návrh spoločnej správy Rady a Komisie na rok 2012 o vykonávaní strategického rámca
pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave („ET 2020“)
Vzdelávanie a odborná príprava v inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej Európe**

{SEK(2011) 1607 v konečnom znení}
{SEK(2011) 1608 v konečnom znení}

OBSAH

1.	Vzdelávanie a odborná príprava v kontexte stratégie Európa 2020.....	3
2.	Pokrok a problémy v prioritných oblastiach	4
2.1.	Investície a reformy v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy	4
2.2.	Predčasné ukončenie školskej dochádzky.....	4
2.3.	Dosiahnutie terciárneho vzdelania	7
2.4.	Stratégie celoživotného vzdelávania	7
2.5.	Vzdelávacia mobilita.....	10
2.6.	Nové zručnosti a nové pracovné miesta.....	11
3.	Príspevok strategického rámca ET 2020 k stratégii Európa 2020	12

1. VZDELÁVANIE A ODBORNÁ PRÍPRAVA V KONTEXTE STRATÉGIE EURÓPA 2020

V roku 2009 Rada vypracovala strategický rámec pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave („ET 2020“). Odvtedy sa hospodársky a politický kontext zmenil, čím vznikli nové nejasnosti a prekážky. Európska únia musela prijať ďalšie opatrenia na zastavenie najhoršej finančnej a hospodárskej krízy vo svojej histórii, a preto ako reakciu na ňu schválila stratégiu na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu: Európa 2020.¹

Vzdelávanie a odborná príprava zohrávajú v tejto stratégii kľúčovú úlohu, najmä v rámci integrovaných usmernení, národných programov reforiem členských štátov a odporúčaní pre jednotlivé krajiny, ktoré boli vydané s cieľom usmerniť reformy členských štátov. Jeden z piatich hlavných cieľov stratégie Európa 2020 sa týka predčasného ukončenia školskej dochádzky a dosiahnutia terciárneho vzdelania.

V ročnom prieskume rastu (RPR) na rok 2012 sa zdôrazňuje, že stratégia Európa 2020 musí byť súčasne zameraná: na reformné opatrenia s krátkodobým efektom rastu a na vytvorenie správneho strednodobého modelu rastu. Systémy vzdelávania a odbornej prípravy sa musia zmodernizovať s cieľom posilniť ich účinnosť a kvalitu a vybaviť ľudí zručnosťami a kompetenciami potrebnými na to, aby uspeli na trhu práce. To podporí odvahu ľudí a ich schopnosť čeliť súčasným a budúcim výzvam. Zlepší to konkurencieschopnosť Európy a prispeje k rastu a tvorbe pracovných miest. V RPR na rok 2012 sa zároveň požaduje, aby sa osobitná pozornosť venovala mladým ľuďom, ktorí patria do skupín najviac postihnutých krízou.

Strategický rámec ET 2020 ako kľúčový nástroj na modernizáciu vzdelávania a odbornej prípravy môže významne prispieť k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020. Aby sa tak stalo, strategický rámec ET 2020 treba upraviť prostredníctvom aktualizácie jeho pracovných priorít, nástrojov a štruktúry riadenia.

Na základe hodnotenia pokroku, ktorý sa v posledných troch rokoch dosiahol v kľúčových oblastiach politiky, v tomto návrhu spoločnej správy sa navrhujú nové pracovné priority na obdobie 2012 – 2014 zamerané na mobilizáciu vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom podporiť stratégiu Európa 2020.

V tomto návrhu spoločnej správy sa takisto stanovuje niekoľko možností na prispôsobenie riadenia strategického rámca ET 2020, aby sa zabezpečilo, že prispieva k stratégii Európa 2020.

Oznámenie sa opiera o dva pracovné dokumenty útvarov Komisie. Útvary posudzujú situáciu v jednotlivých štátoch a v kľúčových tematických oblastiach a vychádzajú z vnútroštátnych správ, ktoré poskytnú členské štáty, ako aj z ďalších informácií a údajov.

¹ Ú. v. EÚ 119, 28.5.2009, s. 2.

2. POKROK A PROBLÉMY V PRIORITNÝCH OBLASTIACH

2.1. Investície a reformy v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy

V súčasnosti sa kontrolujú všetky oblasti verejných rozpočtov vrátane oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Väčšina členských štátov má problémy udržať si súčasnú úroveň výdavkov, a už vôbec nie ju zvyšovať.

Výskum však poukazuje na to, že väčšie úspechy v oblasti vzdelávania môžu byť z dlhodobého hľadiska mimoriadne prospešné a môžu prispieť k rastu a tvorbe pracovných miest v Európskej únii. Dosiahnutie európskej referenčnej hodnoty menej ako 15 % jednotlivcov dosahujúcich slabé výsledky v základných zručnostiach do roku 2020 by napríklad mohlo pre Európsku úniu vytvoriť obrovský dlhodobý celkový hospodársky prínos².

To je v rozpore so skutočnosťou, že – dokonca aj pred krízou – boli výdavky v niektorých členských štátoch pomerne nízke, na úrovni alebo pod úrovňou 4 % HDP, pričom priemer Európskej únie bol takmer 5 % HDP, teda pod úrovňou 5,3 % v Spojených štátoch.

Škrty v rozpočtoch na vzdelávanie predstavujú riziko narušenia potenciálu rastu hospodárstva a konkurencieschopnosti. V ročnom prieskume rastu na rok 2012 Komisia potvrdila svoje presvedčenie, že členské štáty by pri konsolidácii svojich verejných financií mali uprednostňovať výdavky na politiky posilňujúce rast, ako napríklad na politiky v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.

Spôsob, akým sa členské štáty zaoberajú rozpočtom na vzdelávanie v rámci reakcie na krízu, nemá žiadnu jasnú štruktúru. Členské štáty prijali široký rozsah opatrení na obmedzenie výdavkov: mnohé členské štáty znížili náklady na zamestnancov (BE, nl, BG, EL, ES, FR, HU, IE, LV, PT, RO, SI) alebo na ustanovenia pre infraštruktúru, údržbu a zariadenia (BE nl, BG, IE, RO). Niektoré členské štáty obmedzili poskytovanie predškolského vzdelávania (pre 2-ročné deti vo FR), pozastavili alebo spomalili vykonávanie reforiem (BG) alebo prijali ďalšie opatrenia, ako napríklad zníženie finančnej podpory pre študentov (BE nl, IE, PT).

Tieto trendy si vyžadujú politickú pozornosť. Strategický rámec ET 2020 by sa mal použiť na prediskutovanie toho, ako možno čo najlepšie investovať do vzdelávania a odbornej prípravy spôsobmi, ktoré kombinujú účinnosť a efektívnosť s vplyvom podporujúcim rast. Rozumné investície sú sprevádzané rozumnými politickými reformami, ktoré zlepšujú kvalitu vzdelávania a odbornej prípravy. Musí sa uskutočniť širšia diskusia, ktorá by zahŕňala všetky zúčastnené strany, na identifikáciu účinných spôsobov na to, ako spoločne znášať finančnú záťaž a nachádzať nové zdroje financií.

2.2. Predčasné ukončenie školskej dochádzky

Kríza vážne ovplyvňuje vyhliadky pre mladých ľudí. Miera nezamestnanosti mladých ľudí sa zvýšila z 15,5 % v roku 2008 na 20,9 % v roku 2010, pričom podiel

² Európska sieť expertov na ekonomiku vzdelávania (EENEE), Informačný materiál EENEE 1/2011: Cena nízkej úrovne vzdelania v Európskej únii.

mladých ľudí vo veku 15 až 24 rokov sa nezvýšil o dva percentuálne body ani vo vzdelávaní, ani v zamestnaní či odbornej príprave. Päťdesiattri percent osôb s predčasne ukončenou školskou dochádzkou bolo nezamestnaných.

Z tohto dôvodu sa cieľ stratégie Európa 2020 znížiť podiel mladých ľudí vo veku 18 – 24 rokov, ktorí predčasne ukončia vzdelávanie a odbornú prípravu, na menej ako 10 % stáva mimoriadne dôležitým. Ak súčasné trendy budú pokračovať, tento cieľ sa nedosiahne. Napriek určitému dosiahnutému pokroku bola miera osôb s predčasne ukončenou školskou dochádzkou v Európskej únii v roku 2010 priemerne na úrovni 14,1%, pričom medzi jednotlivými štátmi boli obrovské rozdiely. Z dôkazov vyplýva, že väčšie riziko predčasného ukončenia školskej dochádzky hrozí chlapcom (16 %) ako dievčatám (12,6 %).

Znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 10% je náročná úloha. V odporúčaní Rady z roku 2011 o politikách zameraných na znižovanie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky sa požaduje, aby sa urýchlene začali vykonávať ucelené a komplexné stratégie založené na dôkazoch, a to najmä v tých členských štátoch, ktoré v roku 2011 dostali odporúčania pre jednotlivé krajiny (AT, DK, ES, MT, UK). Krajiny, ktoré sú blízko cieľa (DK, IE, HU, NL, FI), však takisto musia zvýšiť úsilie, aby dosiahli ďalší pokrok a/alebo prekonali stagnáciu. Všetky členské štáty potrebujú ciele opatrenie zamerané na mladých ľudí vystavených riziku predčasného ukončenia školskej dochádzky³.

Až na niekoľko významných výnimiek politiky členských štátov nie sú dostatočne založené na najnovších údajoch a analýze príčin a počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky. Len niekoľko štátov prijalo systematický prístup k zhromažďovaniu, monitorovaniu a analýze údajov o predčasnom ukončení školskej dochádzky (EE, HU, IT, LU, NL, UK).

Predchádzanie predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a včasná intervencia sú kľúčom k riešeniu problému, členské štáty však predchádzaniu venujú málo pozornosti. Čiastočné kompenzačné opatrenia, ako napríklad druhá šanca na vzdelávanie, sú aj napriek svojmu významu nedostatočné na riešenie hlavných príčin problému. Väčší dôraz by sa mal klásť na predchádzanie predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a včasnú intervenciu prostredníctvom takých politik, ako napríklad vzdelávanie učiteľov, nepretržitý profesijný rozvoj a kvalitné vzdelávanie a starostlivosť v rannom detstve.

Zvyšovanie poskytovania vysokokvalitného počiatočného odborného vzdelávania a prípravy, ktoré je prispôsobené potrebám mladých ľudí, a to aj formou zmiešaného vzdelávania, ktoré spája odborné vzdelávanie a prípravu a všeobecné stredné vzdelávanie, môže prispieť k zníženiu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky. Poskytuje to odlišnú, a pre niektorých účastníkov vzdelávania motivujúcejšiu vzdelávaciu dráhu. Súčasne však existuje závažná potreba znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky v rámci poskytovania odborného vzdelávania a prípravy.

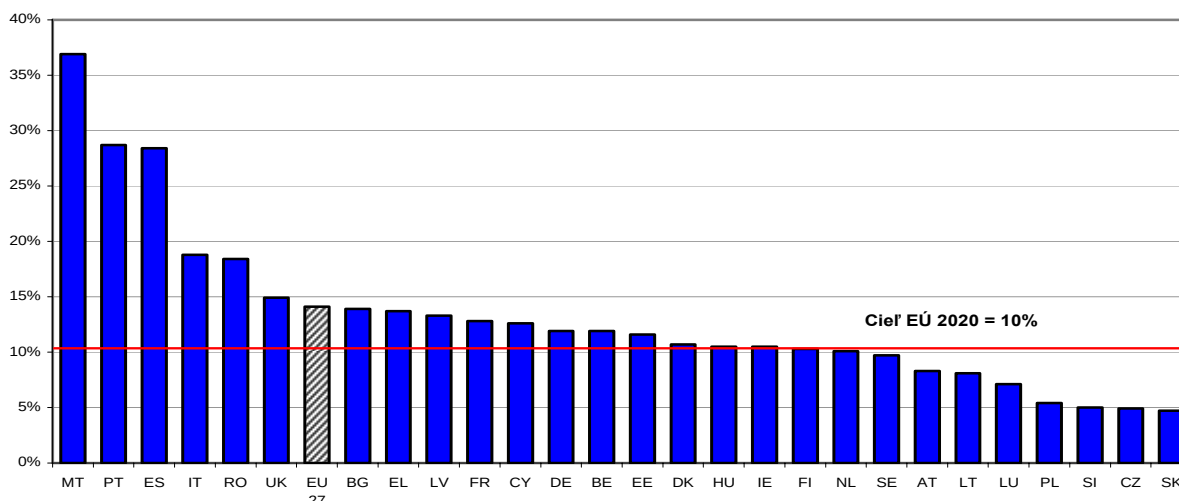
³ Ú. v. EÚ C 191, 1.7.2011, s. 1.

Mnohé štáty využívajú široké spektrum opatrení na riešenie rôznych aspektov predčasného ukončenia školskej dochádzky, tieto opatrenia však nevyhnutne nepredstavujú komplexnú stratégiu. Zúčastnené strany z rôznych odvetví vzdelávania a oblastí politiky, ako napríklad politika mládeže, sociálne služby a služby v oblasti zamestnanosti, musia užšie spolupracovať. Je potrebné zintenzívniť spoluprácu s rodičmi a miestnymi spoločenstvami. Spolupráca medzi školou a podnikaním, činnosti mimo učebných osnov, mimoškolské činnosti a „ochrana mládeže“ sú možné spôsoby na zapojenie rôznych miestnych aktérov.

Keďže Európa zrejme nedosiahne hlavný cieľ, je naliehavo potrebné posilniť politický prístup. V nasledujúcich rokoch musí byť práca týkajúca sa predčasného ukončenia školskej dochádzky podľa odporúčania Rady z júna 2011 jednou z najdôležitejších priorít stanovených v rámci ET 2020.

Miery predčasného ukončenia školskej dochádzky v roku 2010⁴ a vnútroštátne ciele

- Výsledky v roku 2010 (%)

- Vnútroštátny cieľ pre rok 2020 (%)

29	10	15	15	11	:	10	11	10	13	10	10	10	10	10	10	10	10	8	8	8	10	10	9	10	5	5	6	6
----	----	----	----	----	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	---	---	---	----	----	---	----	---	---	---	---

2.3. Dosiahnutie terciárneho vzdelania

Aby bola Európa po kríze silnejšia, potrebuje vytvoriť hospodársky rast založený na znalostiach a inováciách. Vysokoškolské vzdelávanie môže byť v tejto súvislosti silným faktorom. Poskytuje vysokokvalifikovanú vedeckú pracovnú silu, ktorú Európa potrebuje na napredovanie v oblasti výskumu a rozvoja, a dáva ľuďom zručnosti a kvalifikácie, ktoré potrebujú v hospodárstve náročnom na znalosti.

Hlavným cieľom stratégie Európa 2020 je zvýšiť do roku 2020 podiel osôb vo veku 30 – 34 rokov s vysokoškolským titulom alebo rovnocenným titulom o 40%. V roku 2010 bola priemerná miera dosiahnutého terciárneho vzdelania v tomto veku 33,6%. Miery dosiahnutého terciárneho vzdelania, vnútroštátne ciele a úrovne ambícií sa v jednotlivých štátoch značne líšia.

Ako sa zdôraznilo v oznámení Komisie o modernizácii európskych systémov vysokoškolského vzdelávania, členské štáty musia na dosiahnutie cieľa pokračovať vo svojom reformnom úsilí v súlade s odporúčaniami pre jednotlivé krajiny v tejto oblasti, ktoré boli predložené piatim krajinám (BG, CZ, MT, PL, SK).⁵

Reformy by mali zabezpečiť, aby sa zvyšoval počet úspešných absolventov a aby sa zároveň zachovala a ďalej zlepšovala kvalita vzdelávania a výskumnej činnosti.

⁴ Zdroj údajov z roku 2010: Eurostat (LFS).

⁵ KOM(2011) 567 v konečnom znení.

Okrem úsilia optimalizovať financovanie a správu je vo všetkých členských štátoch potrebné zvýšiť účasť nedostatočne zastúpených skupín vrátane ľudí zo znevýhodneného sociálno-hospodárskeho prostredia alebo zemepisných oblastí a z etnických skupín alebo ľudí so zdravotným postihnutím.

Dospelým študujúcim sa musí uľahčiť prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu. Existuje značný potenciál na pomoc tým, ktorí sú už súčasťou pracovnej sily, aby získali alebo opätovne získali vysokoškolské vzdelanie, na podporu prechodu od odborného vzdelávania a prípravy k vysokoškolskému vzdelávaniu a na zlepšenie uznávania predchádzajúceho vzdelania získaného v neformálnom prostredí.

Vysokoškolské vzdelávanie predčasne ukončuje príliš veľa študentov. Usmernenia a poradenstvo o vzdelávacích a profesijných dráhach, ktoré pomáhajú pri udržiavaní motivácie na dokončenie štúdií, sú mimoriadne dôležité na predchádzanie a znižovanie rizika predčasného ukončenia školskej dochádzky.

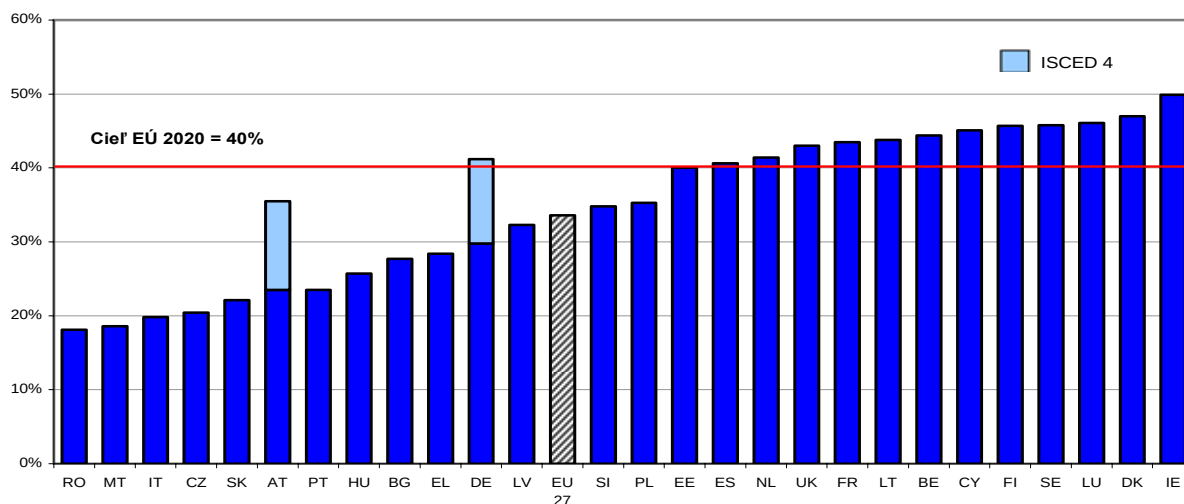
Podpora chlapcov a dievčat pri výbere kariéry v odvetviach, v ktorých sú nedostatočne zastúpení, zníži rodovú segregáciu vo vzdelávaní, odbornej príprave a na trhu práce.

Prilákatie talentovaných zahraničných študentov môže byť ďalším spôsobom na zvýšenie účasti na vzdelávaní a dosiahnutej úrovne vzdelania.

Modernizácia vysokoškolského vzdelávania významne prispeje k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020. Musí sa preto stať ďalšou hlavnou prioritou na výmenu stanovenou v rámci ET 2020 v ďalšom období, a to aj vrátane vykonávania oznámenia o vysokoškolskom vzdelávaní z roku 2011 a záverov Rady o modernizácii európskych systémov vyššieho vzdelávania.

Miery dosiahnutého terciárneho vzdelania v roku 2010 a vnútroštátne ciele⁶

- Výsledky v roku 2010 (%)

- Vnútroštátny cieľ na rok 2020 (%)

26	33	26	32	40	38	40	30	36	32	42	34	40	40	45	40	44	45	:	50	40	47	46	42	40	40	60
27											36												45			

2.4. Stratégie celoživotného vzdelávania

Celoživotné vzdelávanie nie je pre väčšinu Európanov realitou. Súčasné údaje o účasti dospelých osôb vo veku od 25 do 64 rokov na celoživotnom vzdelávaní poukazujú na mierne klesajúci trend. Súčasná úroveň 9,1% (2010) je hlboko pod referenčnou hodnotou 15%, ktorá sa má dosiahnuť do roku 2020.

Táto slabá výkonnosť je mimoriadne závažná v dôsledku krízy. Nezamestnaní mladí ľudia a nízko kvalifikovaní dospelí musia mať možnosť spoliehať na to, že vzdelávanie a odborná príprava im poskytnú lepšiu šancu uplatniť sa na pracovnom trhu. Neinvestovanie do ich kompetencií znižuje ich šance na návrat do zamestnania a obmedzuje potenciál Európy na podporu rastu a tvorbu pracovných miest.

Celoživotné vzdelávanie je nepretržitý proces, ktorý môže trvať celý život človeka, počnúc kvalitným vzdelávaním v rannom detstve až po vzdelávanie v období po produktívnom veku. Okrem toho sa vzdelávanie uskutočňuje aj mimo formálneho vzdelávacieho prostredia, a to najmä na pracovisku.

V súčasnosti sa dosiahol istý pokrok v európskych referenčných hodnotách týkajúcich sa znižovania miery jednotlivcov dosahujúcich slabé výsledky v základných zručnostiach (20% v roku 2009 v porovnaní s referenčnou hodnotou

⁶ Zdroj údajov v roku 2010: Eurostat (LFS). (úrovne ISCED) 5 – 6. V prípade DE, cieľ zahŕňa aj ISCED 4, a v prípade AT ISCED 4A.

menej ako 15 % do roku 2020) a zvyšovania účasti na vzdelávaní v rannom detstve (92 % v roku 2009 v porovnaní s referenčnou hodnotou 95 % do roku 2020); úsilie v oboch oblastiach však musí pokračovať.

Nadalej pretrvávajú prekážky celoživotného vzdelávania, ako napríklad obmedzené ponuky na vzdelávanie, ktoré sú zle prispôbené potrebám rôznych cieľových skupín, nedostatok prístupných informácií a podporných systémov a neflexibilné vzdelávacie dráhy (napr. medzi odborným vzdelávaním a prípravou a vysokoškolským vzdelávaním). Problémy často zhoršuje skutočnosť, že potenciálni študenti majú nízky sociálno-hospodársky a predchádzajúci vzdelanostný status.

Prekonávanie týchto prekážok si vyžaduje postupné reformy v konkrétnych odvetviach vzdelávania. Aj keď členské štáty uznali túto potrebu už pred desiatimi rokmi, problém segmentácie pretrváva. Dnes má len niekoľko štátov zavedenú komplexnú stratégiu, ktorá podporuje dobré vzdelávacie kontinuum (AT, CY, DK, SI, UK, SC).

Pozitívne však je, že využívanie nástrojov, ako napríklad európske a vnútroštátne kvalifikačné rámce (BE, NL, CZ, DK, EE, FI, FR, HR, IE, LT, LV, LU, MT, NL, PT, UK), mechanizmy na potvrdzovanie neformálnych foriem vzdelávania (FI, FR, NL, NO, PT); a politiky celoživotného poradenstva (AT, DK, DE, EE, ES, FI, FR, HU, IE, LT, LU, LV, NL), poukazuje na to, že prekážky v spolupráci medzi odvetviami vzdelávania možno prekonať.

Systémy vzdelávania a odbornej prípravy musia poskytovať príležitosti celoživotného vzdelávania pre všetkých. Členské štáty musia kontrolovať svoje systémy s cieľom odhaľovať prekážky celoživotného vzdelávania. V spolupráci s kľúčovými zúčastnenými stranami musia zaviesť komplexné stratégie a prijať opatrenia na podporu prístupu k celoživotnému vzdelávaniu, ktoré sú v súlade s európskymi záväzkami a vychádzajú z nástrojov transparentnosti (európskeho kvalifikačného rámca⁷, ECVET/ECTS⁸, rámca kľúčových kompetencií⁹). Dôraz sa musí klásť na zabezpečenie základných zručností pre všetkých a na lepšiu integráciu poskytovania celoživotného vzdelávania a najmä na stimuláciu účasti nízko kvalifikovaných dospelých.

2.5. Vzdelávacia mobilita

Mobilita posilňuje európsky základ pre budúci rast založený na vedomostiach a schopnosti inovovať a byť konkurencieschopný na vnútroštátnej úrovni. Posilňuje zamestnateľnosť a osobný rozvoj a zamestnanci si ju cenia. Vzdelávacie inštitúcie, systémy vzdelávania a odbornej prípravy a podniky tiež majú úžitok zo skúseností so vzdelávaním, osobných kontaktov a sietí, ktoré sú výsledkom mobility. Podpora nadnárodnej vzdelávacej mobility je vynikajúcim príkladom európskej pridanej hodnoty¹⁰.

⁷ Ú. v. EÚ C 111, 6.5.2008.

⁸ Európsky kreditný systém pre odborné vzdelávanie a prípravu, Európsky systém prenosu a započítavania kreditov, cf. http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc48_en.htm.

⁹ Ú. v. EÚ L 394, 2006, s. 10.

¹⁰ KOM(2009) 329 v konečnom znení.

Súčasná úroveň mobility však neodzrkadľuje jej hodnotu. Približne 10% – 15% vysokoškolských absolventov trávi značnú časť svojich štúdií v zahraničí, kde je pridaná hodnota mobility najviac uznávaná, takto však konajú len 3% absolventov odborného vzdelávania a prípravy. Musí sa viac pracovať na podpore mobility v oblasti odborného vzdelávania a prípravy. Obmedzené finančné zdroje a neadekvátna znalosť jazyka brzdia vzdelávaciu mobilitu. Mobilita sa nie vždy uznáva alebo uplatňuje. Často chýbajú informácie o dostupných príležitostiach. Okrem toho špecifická situácia účastníkov vzdelávania s osobitnými potrebami (napr. so zdravotným postihnutím) nie je dostatočne riešená.

Väčšina štátov v prvom rade podporuje mobilitu študujúcich. Zatiaľ čo niektoré štáty (BG, IE, MT, SE, BE NL, DE, EL, ES, FI, NL, RO, LT, FR) zahŕňajú aj iné skupiny, napríklad učiteľov alebo učňov, je tu priestor na to urobiť oveľa viac.

Európske programy financovania musia zohrávať kľúčovú úlohu. Ako súčasť nového viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 Komisia navrhla takmer zdvojnásobenie počtu príjemcov budúceho programu „*Erasmus pre všetkých*“ zo 400 000 na takmer 700 000 ročne.

Finančné programy však musia sprevádzať politické reformy. Pokiaľ ide o vzdelávaciu mobilitu, Rada prijala v novembri 2011 novú referenčnú hodnotu (20% pre vysokoškolské vzdelávanie a 6% pre počiatočné odborné vzdelávanie a prípravu do roku 2020). Tento politický záväzok sa musí uskutočniť prostredníctvom vykonávania odporúčania Rady „*Mládež v pohybe – podpora vzdelávacej mobility mladých ľudí*“ a prostredníctvom plného využívania európskych nástrojov transparentnosti, ako napríklad európskeho kvalifikačného rámca (EQF), ECTS/ECVET a nástroja Europass¹¹.

2.6. Nové zručnosti a nové pracovné miesta

Kríza urýchlila zmeny v dopyte po zručnostiach. Dopyt po pracovných miestach, kde sú postačujúce nízke kvalifikácie, sa znižuje a budúce odvetvia založené na znalostiach požadujú zvyšovanie úrovne kvalifikácií. V súčasnosti sa očakáva, že podiel vysokokvalifikovaných pracovných miest sa zvýši takmer o 16 miliónov z 29% v roku 2010 na 35% všetkých pracovných miest v roku 2020. Na druhej strane sa očakáva, že podiel pracovných miest požadujúcich nízku úroveň zručností klesne o približne 12 miliónov z 20% na menej ako 15%. Niektoré štáty už čelia faktorom obmedzujúcim vysokokvalifikované pracovné miesta. To sa ešte zhorší vplyvom demografického starnutia, keď pracovná sila začne v roku 2012 starnúť. Odporúčania pre jednotlivé krajiny o zlepšovaní zručností na uplatnenie na trhu práce a o osobitnej podpore pre nízkokvalifikovaných pracovníkov boli predložené niekoľkým členským štátom (BG, CY, CZ, EE, PL, SI, SK, UK).¹²

Členské štáty dosiahli pokrok v zavádzaní metód, nástrojov a prístupov na predvídanie a hodnotenie dopytu po zručnostiach, nesúladu a zamestnateľnosti absolventov. Mnohé štáty sa sústreďia na kľúčové odvetvia, ako napríklad IKT alebo

¹¹ Ú. v. EÚ L 390, 2004.

¹² http://www.cedefop.europa.eu/en/Files/3052_en.pdf.

zdravotníctvo (AT, BE fr, BE nl, CY, DE, DK, EE, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, PL, PT, UK).

Iba niekoľko štátov (AT, DE, FR, IE, PL, UK) má však zavedený koordinovaný prístup na šírenie výsledkov medzi hlavnými aktérmi. Inštitucionálne mechanizmy sa často vyvíjajú na regionálnej úrovni alebo na úrovni odvetví, majú však tendenciu odrážať a reprodukovat' segmentáciu systémov vzdelávania a odbornej prípravy.

Štáty zabezpečujú reakciu usmernení v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy na vývoj na trhu práce prostredníctvom partnerstiev s hlavnými zúčastnenými stranami (EE, SE), mechanizmov zabezpečovania kvality a iniciatív zameraných na kompetencie požadované na trhu práce, najmä na gramotnosť, matematiku, vedu a technológiu (AT, BE nl, DE, FR, PL, LT, IE), jazyky, digitálne kompetencie a iniciatívnosť a podnikavosť (ES, EE, BG, LT, FR).

Strategický rámec ET 2020 musí podporovať vykonávanie hlavnej iniciatívy – „Programu pre nové zručnosti a nové pracovné miesta“. Komisia v roku 2012 predloží oznámenie o prehodnotení zručností a navrhne opatrenia na zlepšenie kľúčových kompetencií a podporu užších prepojení medzi vzdelávaním a pracovným trhom. Práca v rámci ET 2020 bude naďalej podporovať kľúčové kompetencie pre všetkých občanov, zlepšovať monitorovanie prostredníctvom európskeho referenčného hodnotenia pre zamestnateľnosť a predvídať budúci dopyt po zručnostiach na trhu práce, a to najmä prostredníctvom prieskumu európskych zručností.¹³

3. PRÍSPEVOK STRATEGICKÉHO RÁMCA ET 2020 K STRATÉGIÍ EURÓPA 2020

Uvedené hodnotenie cyklu 2009 – 2011 vrátane pomalého pokroku smerom k hlavnému cieľu v oblasti vzdelávania a referenčným hodnotám stanoveným v rámci ET 2020 zdôrazňuje naliehavú potrebu investovať do reformy oblasti vzdelávania a odbornej prípravy tak, aby podporovala udržateľný rast a pracovné miesta.

Ročný prieskum rastu na rok 2012 zdôrazňuje potrebu, aby členské štáty preukázateľne dodržiavali politické usmernenie na úrovni EÚ. Strategický rámec ET 2020 by sa mohol použiť na podporu členských štátov pri reagovaní na problémy identifikované v rôznych odporúčaniach pre jednotlivé krajiny týkajúcich sa: predčasného ukončenia školskej dochádzky (AT, DK, ES, MT, UK) a terciárneho vzdelávania (BG, CZ, MT, PL, SK), celoživotného vzdelávania, odborného vzdelávania a prípravy a zručností pre trh práce (AT, CY, DK, EE, ES, FI, FR, LU, MT, PL, SI, SK) a predškolského a školského vzdelávania alebo otázok spravodlivého výberu (BG, DE, EE).

Na základe hodnotenia Komisie a konzultácie členských štátov a organizácií európskych zúčastnených strán Komisia potvrdzuje, že štyri strategické ciele ET 2020 stanovené v roku 2009 zostávajú v platnosti. Komisia navrhuje nahradiť zoznam strednodobých prioritných oblastí schválených v roku 2009 novým

¹³ SEK(2011) 670 v konečnom znení.

zoznamom, ktorý je zameraný na mobilizáciu vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom prispieť k rastu a tvorbe pracovných miest (uvedený v prílohe).

Okrem toho Komisia navrhuje preskúmať pracovné opatrenia stanovené v rámci ET 2020, ktoré boli vypracované ešte pred schválením stratégie Európa 2020 a Európskeho semestra. Strategický rámec ET 2020 by mal byť lepšie prepojený so stratégiou Európa 2020; mal by predstavovať mechanizmus na mobilizáciu zúčastnených strán strategického rámca ET 2020, na zvýšenie ich zodpovednosti a využívanie ich odborných znalostí v rámci podpory stratégie Európa 2020, pričom by mal tiež vychádzať z dôkazov a údajov príslušných európskych agentúr a sietí¹⁴.

V snahe zvýšiť prínos strategického rámca ET 2020 k stratégii Európa 2020 jeho správa a pracovné nástroje by sa mali upraviť takto:

(1) **Rada pre vzdelávanie** by sa na každom svojom zasadnutí počas európskeho a národného semestra mohla zaoberať rozmerom stratégie Európa 2020 v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Rada by počas svojho februárového zasadnutia mohla preskúmať ročný prieskum rastu a podať správu na marcovom zasadnutí Európskej rady. Na svojom nasledujúcom stretnutí by mohla preskúmať spoločné otázky, ktoré vyplývajú z usmernenia predloženého Európskou radou a jeho vykonávania v rámci národných programov reforiem. V novembri by sa Rada mohla sústrediť na následné opatrenia k výsledkom európskeho semestra.

(2) Vzhľadom na integrovanú povahu stratégie Európa 2020 existuje priestor na zintenzívnenie **spolupráce** medzi výborom pre vzdelávanie a skupinou na vysokej úrovni a Výborom pre hospodársku spoluprácu, Výborom pre zamestnanosť a Výborom pre sociálnu ochranu. Spolupráca by zabezpečila, že strategický rámec ET 2020 bude prispievať k procesu stratégie Európa 2020, a to aj pokiaľ ide o využívanie ukazovateľov monitorovania.

(3) Nástroj **partnerského učenia** by sa mohol lepšie využívať a užšie prepojiť so stratégiou Európa 2020. Po prvé, na prípravu a príspevok k diskusii na úrovni Rady by sa malo každý september/október uskutočňovať partnerské hodnotenie. Malo by sa zorganizovať v úzkej spolupráci s predsedníctvom Rady a uskutočniť v rámci skupiny na vysokej úrovni. Tento mnohostranný prístup by sa mal sústrediť na kľúčové politické otázky, ktoré vznikli počas predchádzajúceho európskeho semestra a vedú k veľkému počtu odporúčaní pre jednotlivé krajiny. Po druhé, členské štáty, ktoré tak chcú urobiť, by mali partnerov pozvať na rozsiahlu diskusiu o konkrétnych záležitostiach v ich krajine. Komisia by na podporu tejto činnosti použila program celoživotného vzdelávania a nástupcu tohto programu a zároveň by podporovala účasť medzinárodne uznávaných odborníkov.

(4) Na posilnenie prepojenia medzi stratégiou Európa 2020 a strategickým rámcom ET 2020 by Komisia mohla každoročne zorganizovať výmenu názorov medzi zúčastnenými stranami v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Toto nové **fórum pre vzdelávanie a odbornú prípravu** by mohlo na začiatku októbra prediskutovať

¹⁴

Predovšetkým Európskeho strediska pre rozvoj odborného vzdelávania (Cedefop), Európskej nadácie pre odborné vzdelávanie a informačnej siete Eurydice.

pokrok v modernizácii systémov vzdelávania a odbornej prípravy, pričom by vychádzalo z diskusie o otázkach v oblasti vzdelávania v rámci európskeho semestra.

(5) Komisia navrhuje, aby sa aktualizoval zoznam ukazovateľov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy¹⁵ (pozri sprievodný dokument útvarov Komisie) na zabezpečenie toho, aby ukazovatele použité v strategickom rámci ET 2020 boli v súlade s jeho cieľmi. Namiesto existujúcej správy o pokroku Komisia každú jeseň predloží nový **monitor vzdelávania a odbornej prípravy**, a v stručnom dokumente stanoví pokrok v súvislosti s referenčnými hodnotami a základnými ukazovateľmi strategického rámca ET 2020 vrátane hlavného cieľa stratégie Európa 2020 v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Tento dokument prispeje k informovaniu diskusie na úrovni Rady¹⁶.

Na záver, na dosiahnutie cieľov stanovených v rámci stratégie Európa 2020 a strategického rámca ET 2020 sa musia zmobilizovať všetky nástroje vrátane **programu celoživotného vzdelávania**, budúceho programu **Erasmus pre všetkých**, **štrukturálnych fondov** a programu **Horizont 2020**.

¹⁵ Ú. v. EÚ C 311, 21.12.2007, s. 13 – 15.

¹⁶ Najnovšie vydanie: SEK(2011) 526.

Príloha

Prioritné oblasti pre európsku spoluprácu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy v období 2012 – 2014

(1) Urobiť z celoživotného vzdelávania a mobility študujúcich realitu

Európske referenčné nástroje

Spolupracovať na prepojení vnútroštátnych kvalifikačných rámcov s európskym kvalifikačným rámcom, vypracovať komplexné vnútroštátne opatrenia na potvrdenie výsledkov vzdelávania, vytvoriť prepojenia medzi kvalifikačnými rámcami, opatreniami na potvrdenie výsledkov vzdelávania, zabezpečením kvality a systémami prenosu a započítavania kreditov (ECVET/ECTS); spolupracovať na vytváraní dopytu po zručnostiach a lepšom zladení tohto dopytu a na poskytovaní príležitostí na vzdelávanie (panoráma zručností, európska klasifikácia zručností/kompetencií, kvalifikácie a povolania – ESCO); zlepšiť viditeľnosť, šírenie a využívanie európskych referenčných nástrojov s cieľom urýchliť ich vykonávanie.

Vzdelávacia mobilita

Vykonávať odporúčanie Rady „Mládež v pohybe – podpora vzdelávacej mobility mladých ľudí“, podporovať vzdelávaciu mobilitu pre všetkých študujúcich na všetkých úrovniach vzdelávania a odbornej prípravy v rámci Európy a na celom svete, sústrediť sa na informácie a usmernenia, kvalitu vzdelávacej mobility, odstraňovanie bariér a podporu učiteľskej mobility.

Stratégie celoživotného vzdelávania

Spolupracovať na dokončení vytvárania komplexných vnútroštátnych stratégií celoživotného vzdelávania, sústrediť sa na partnerstvá so zúčastnenými stranami, rozvoj kompetencií nízkokvalifikovaných dospelých, opatrenia na rozšírenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu a integráciu služieb celoživotného vzdelávania (usmernenia, potvrdzovanie atď.).

(2) Zlepšovanie kvality a účinnosti vzdelávania a odbornej prípravy

Základné zručnosti (gramotnosť, matematika, veda a technológia), jazyky

Využívať dôkazy o schopnosti čítať vrátane správy skupiny odborníkov na vysokej úrovni o gramotnosti, zvyšovať úroveň gramotnosti medzi žiakmi a dospelými a znižovať podiel 15-ročných žiakov s nízkou výkonnosťou v čítaní. Zaoberať sa problémami gramotnosti týkajúcimi sa využívania rôznych médií vrátane digitálnych médií všetkými ľuďmi. Využívať a stavať na výsledkoch spolupráce v boji proti nízkej výkonnosti v matematike a vede na školách; pracovať na zlepšovaní jazykových kompetencií a najmä podporovať vzdelávaciu mobilitu a zamestnateľnosť.

Profesionálny rozvoj učiteľov, škooliteľov a vedenia škôl

Zlepšovať kvalitu učiteľov, pretože ide o rozhodujúci činiteľ kvality výsledkov, sústrediť sa na kvalitu učiteľov, prilákať a vyberať najlepších kandidátov na učiteľskú profesiu,

skvalitňovať ďalší profesijný rozvoj, rozvíjať učiteľské kompetencie a posilňovať vedenie škôl.

Modernizácia vysokoškolského vzdelávania a zvyšovanie úrovne terciárneho vzdelávania

Spolupracovať na zvyšovaní počtu absolventov a rozširovaní alternatívnych dráh; zlepšovať kvalitu a význam vysokoškolského vzdelávania; zvyšovať kvalitu vysokoškolského vzdelávania prostredníctvom mobility a cezhraničnej spolupráce; posilňovať prepojenia medzi vysokoškolským vzdelávaním, výskumnou činnosťou a inováciami na podporu excelentnosti a regionálneho rozvoja; zlepšovať riadenie a financovanie.

Príťažlivosť a význam odborného vzdelávania a prípravy

Spolupracovať v súlade s Bruggským komuniké o posilnenej európskej spolupráci v odbornom vzdelávaní a príprave na obdobie rokov 2011 – 2020, najmä pokiaľ ide o zatriaktívnenie počiatočného odborného vzdelávania a prípravy, podporu excelentnosti a trhového významu odborného vzdelávania a prípravy na trhu práce, vykonávanie mechanizmov zabezpečovania kvality a zlepšovanie kvality učiteľov, školiteľov a ďalších odborníkov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy.

Účinné financovanie a hodnotenie

Preskúmať mechanizmy financovania a systémy hodnotenia vzhľadom na zlepšovanie kvality vrátane cielenej podpory znevýhodnených občanov a rozvoja účinných a vyvážených nástrojov zameraných na mobilizáciu súkromných investícií do nadstavbového vzdelávania a odbornej prípravy.

(3) Podpora spravodlivosti, sociálnej súdržnosti a aktívneho občianstva

Predčasné ukončenie školskej dochádzky

Pomôcť členským štátom vykonávať odporúčania Rady z roku 2011 o politikách na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky a ich vnútroštátnych stratégií o predčasnom ukončení školskej dochádzky v rámci všeobecného vzdelávania a odborného vzdelávania a prípravy.

Predškolské vzdelávanie a starostlivosť (ECEC)

Spolupracovať v súlade so závermi Rady v roku 2011 o predškolskom vzdelávaní a starostlivosti, poskytovať rozšírený spravodlivý prístup a zároveň zvyšovať kvalitu poskytovania predškolského vzdelávania a starostlivosti; podporovať integrované prístupy, profesionálny rozvoj zamestnancov a rodičovskú podporu v oblasti predškolského vzdelávania a starostlivosti; rozvíjať primerané učebné plány a programy a modely financovania.

Spravodlivosť a rozmanitosť

Posilňovať vzájomné vzdelávanie o efektívnych spôsoboch na zlepšovanie školských výsledkov v čoraz rozmanitejšej spoločnosti, a to predovšetkým zavádzaním inkluzívnych vzdelávacích prístupov, ktoré umožňujú prístup k vzdelávaniu študentom z rôznym pôvodom a rôznymi vzdelávacími potrebami vrátane migrantov, Rómov a študentov s osobitnými

potrebami s cieľom dosiahnuť ich plný potenciál; posilňovať možnosti vzdelávania pre staršie osoby a medzigeneračné vzdelávanie.

(4) Posilňovanie oblasti tvorivosti a inovácií vrátane podnikavosti na všetkých úrovniach vzdelávania a odbornej prípravy

Partnerstvo s podnikateľským sektorom, oblasťou výskumu a občianskou spoločnosťou

Vyvíjať účinné a inovačné formy tvorby sietí, spolupráce a partnerstva medzi poskytovateľmi vzdelávania a odbornej prípravy a širokým spektrom zúčastnených strán, podnikateľských organizácií, výskumných inštitúcií a organizácií občianskej spoločnosti. Podporovať školské siete, univerzity a ďalších poskytovateľov vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom presadzovať nové metódy organizácie vzdelávania (vrátane otvorených vzdelávacích zdrojov), budovanie kapacít a ich rozvoj na vzdelávacie organizácie.

Prierezové kľúčové kompetencie, podnikateľské vzdelávanie, internetová gramotnosť, mediálna gramotnosť, inovatívne vzdelávacie prostredie

Spolupracovať na podpore získavania kľúčových kompetencií určených v odporúčaní o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie v roku 2006 vrátane digitálnych kompetencií a toho, ako IKT a podnikavosť môžu posilniť inováciu vo vzdelávaní a odbornej príprave, podporovať kreatívne vzdelávacie prostredie a zvýšiť kultúrne povedomie, vyjadrovanie a mediálnu gramotnosť.